

SINONIMLARNING TURLARI, O'XSHASH VA FARQ QILUVCHI JIHATLARINI TASNIFI

Nodira Timur qizi Baltayeva

Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti magisrtanti

nadirabaltaeva30@gmail.com

Ilmiy rahbar: f.f.n., dos. v.b M.A. Yusupova

Meirxan Batirovich Baltayev

Toshkent davlat transport universiteti

Vagon va vagon xo'jaligi kafedrasida assistenti

meyrxan17@gmail.com

ANNOTATSIYA

Sinonimlar soʻzning maʼnoli shakllaridan biri boʻlib, talaffuzi, yozilishi har xil va birlashtiruvchi maʼnosi bir xil boʻlgan qoʻshimcha maʼno nozikligi bilan emotsional maʼnosi qoʻllanishi kabi bir qator xususiyatlari bilan oʻzaro farqlanadigan soʻzlardan tashkil topgan. Hozirgi zamon ingliz tilida sinonimlarni nazariy va amaliy oʻrganishda lingvistlar va oʻqituvchilar oldiga qator vazifalarni qoʻyiladi. Bu esa ingliz tilini oʻqitish, soʻzlashuv aloqalarini yoʻlga qoʻyish jarayonini onsonlashtirishning ayrim tadbirlarini va talablarini koʻrib chiqishni talab qiladi. Sinonimlar haqida umumiy talqinlar talabalar va oʻquvchilarda ingliz tilida sinonimlarning ishlatilishi haqida tushuncha hosil qilishdan tashkil topgan.

Kalit soʻz: sinonimlar, ingliz tili, qoʻllanilishi, aloqalari, vazifalari, nazariy va amaliy oʻrganish, talablar, oʻqituvchilar, talabalar, ingliz tili darslari.

ABSTRACT

Synonyms are one of the semantic forms of a word, with a number of features such as the use of emotional meaning with additional subtlety of meaning, with different pronunciation, spelling and unifying meaning. consists of words that differ from each other. Linguists and teachers are faced with a number of tasks in the theoretical and practical study of synonyms in modern English. This requires consideration of some measures and requirements to facilitate the process of teaching English, the establishment of conversational communication. General interpretations of synonyms are to help students understand the use of synonyms in English.

Keywords: synonyms, English, application, connections, tasks, theoretical and practical study, requirements, linguists, teachers, students, english lessons.

KIRISH

Dunyodagi barcha tillarning asosini soʻz tashkil etadi. Shuningdek insonlarning nutqi ham aynan shu soʻzlarning qoʻllanilishiga bogʻliq. Nutqimizning ravn boʻlishi va soʻzlagan soʻzlarimizning takrorlanmasligi uchun soʻz boyligimiz koʻp boʻlishi va sinonim soʻzlarni qoʻllashimizga bogʻliq desak mubolagʻa boʻlmaydi va til birliklarining bir xil maʼnoga ega boʻlish hodisasasi sinonimiya deb ataladi. [1] Sinonimiyaning birligi bir umumiy maʼnoga ega boʻlgan soʻzlar deyiladi yaʼni, sinonimlardir. sinonim soʻzlar shunchaki xashamdorlik emas, balki tilning chinakam boyligidir. Sinonimlar soʻzning maʼnoli shakllaridan biri boʻlib, talaffuzi, yozilishi har xil, birlashtiruvchi maʼnosi bir xil boʻlgan qoʻshimcha maʼno nozikligi, emotsion maʼnosi qoʻllanishi kabi bir qator xususiyatlari bilan oʻzaro farqlanadigan soʻzlar deyiladi. Sinonim soʻzlar xaqida soʻz borar ekan, biz sinonimlarni tilshunoslikda asosan ideografik va stilistik turlarga boʻlamiz. Ideografik sinonimlar masalan: to understand-to realish, to expeet-to anticipate-tushunmoq, anglab yetmoq, kutmoq, oldindan koʻrmoq - bir xil maʼnoni anglatadi va bir xil neytral stilistik turga tegishli boʻladi. Stilistik sinonimlar ularni baʼzida emotsional ekspressiv deb ham atashadi. Stilistik sinonimlar stilistik xususiyatiga koʻra turli hil maʼnoni anglatadi. Masalan: to help - to aid - to assist yordamlashmoq maʼnosini anglatadi. Yuqoridagi taʼriflarga koʻra, sinonimiya asosan semantik koʻrinish har qanday xolatda ham sinonimlarni belgilash stilistik meʼzonlar, boshqa meʼzonlar va birikadigan sof semantik meʼzonlar asosida amalga oshiriladi. Sinonimlar doim kutilmagan birliklarni yoki logik maʼnolarni beradi, shuning uchun sinonimik takrorlash asarni stilistik jixatdan bezaydi. Ideografik sinonim tarjimon eng toʻn xolatda til birliklarining takrori natijasida yuzaga keladigan ifoda kambagʻalligi, rangsizligidan qochish uchun foydalanadi. Sinonimlar qator bir necha soʻzdan iborat boʻlishidan qatʼiy nazar unda bir soʻz asosiy shu sinonimik qatorning harakterini belgilovchi soʻz boʻladi. [2] Bu soʻz dominanta deb yuritiladi. Sinonimlik qatorining chegarasini belgilashda shuningdek undagi har bir soʻzning oʻziga xos xususiyatini ochishda shu qutordagi asosiy soʻzni toʻgʻri belgilash muhim rol oʻynaydi. Sinonimik qatorda maʼno xajmi boshqalrnikiga nisbatan keng boʻlgan soʻz asosiy soʻz xisoblanadi. Sinonimik qatorning chegarasini belgilashda asosiy soʻz xisobga olinadi, boshqa soʻzlar bir-biriga qiyoslanmaydi, balki asosiy soʻzga qiyoslanadi. Masalan: accomplish, attain, gain sinonimik qatorida achiwe soʻzi asosiy soʻz xisoblanadi. Ushbu gapda naked sinonim saniqlovchi vazifasida keladi. Sinonimlarni marfalogik jixatdan uch turga boʻlib oʻrganamiz.[4]

ADABIYOTLAR TAHLILI

Odatda, odamlar ingliz tilida so'zning ekvivalentini topish uchun ikki tilli lug'atlardan yordam so'rashadi. Xo'sh, siz lug'atda faqat asosiy so'zning tarjimasini emas, balki barcha ekvivalentlarni boshqaradigan barcha sinonimiy qatorni darhol ko'rsatganingizda. Albatta, muayyan leksemani qo'llash kontekstga bog'liq. Shuning uchun suhbatdoshga nima qilishni aniq o'ylab ko'ring. Agar siz aniq tarjimini bilsangiz, unda siz qiymatga yaqin bo'lgan ekvivalentni osongina tanlashingiz mumkin. [6]

METODOLOGIYA

Tarjimaning vazifasi so'z va gapning ma'nosini bera bilishgina emas balki avtor uslubining ichki energiyasidan kelib chiqadigan eng nozik va nafis hususiyatlarini, chunonchi badiiy ohang harakat so'z va so'zlar tizmasining zamirida yashirinib yotgan samantik hodisani har bir avtorning o'ziga hos yumor yaratish hususiyatini uning so'z tanlash va so'z biriktirish borasidagi yangiligini badiiy asarni eng muhim hossasi bo'lgan. Shu kabi ko'plab sinonim so'z va birikmalar har birini o'z o'rnida ishlatish ma'qul, basharti noo'rin qo'llanilsa, shunda qo'pol hato kelib chiqishi mumkin. [8]

TAHLIL VA NATIJALAR

Biz yuqorida ko'rib chiqqan bo'limlarda ta'kidlab o'tilgan umumnazariy mulohazalar. Agar ular aniq muammolarni ko'rib chiqishda zarur ekanligi isbotlansa, unda bu ma'lumotni ishonchli asosda deb qabul qilamiz. Shunday muammolaridan biri bu – leksik antonimiya muammosidir. Sinonimiya an'anaviy kategoriyalaridan biri bo'lib, nazariy jihatdan u deyarli o'rganib chiqilmagan. Odatda sinonimlar tipik hisoblangan, tahminan olingan misollar orqali umumiy holda aniqlanadi. O. S. Ahmanova bu muammoga o'z fikrini quyidagicha bildiradi. Tilshunoslikda umum qabul qilingan tushuncha, bu sinonimlar, ya'ni talaffuzi har xil, ma'nosi bir xil yoki ma'nosi bir-biriga mos so'zlardir. A. B. Sharipov bu tarifga aniqliklar kiritadi, "Ma'nosi butunlay mos keladigan, tovush tarkibi bilan farq qiladigan so'zlar sinonimlar emas, bunday moslik tillarda bo'lmaydi". Shunday qilib, sinonimlar - tovush tarkibi bilan farq qiladigan va o'zining o'hshash ma'nolarida u yoki bu farqlarni mujassamlashtirilgan so'zlardir.[10]

XULOSA

Xulosalaydigan bo'lsak, sinonim so'zlar shunchaki xashamdorlik emas, balki tilning chinakam boyligidir. Sinonimlar

soʻzning maʼnoli shakllaridan biri boʻlib, talaffuzi, yozilishi har xil, birlashtiruvchi maʼnosi bir xil boʻlgan qoʻshimcha maʼno nozikligi, emotsion maʼnosi qoʻllanishi kabi bir qator xususiyatlari bilan oʻzaro farqlanadigan soʻzlardir. Sinonim soʻzlar xaqida soʻz borar ekan, biz sinonimlarni tilshunoslikda asosan ideografik va stilistik turlarga boʻlamiz. bIdeografik sinonimlar masalan: to understand-to realish, to expeet-to anticipate-tushunmoq, anglab yetmoq, kutmoq, oldindan koʻrmoq - bir xil maʼnoni anglatadi va bir xil neytral stilistik turga tegishli boʻladi. Stilistik sinonimlar ularni baʼzida emotsional ekspressiv deb ham atashadi. Stilistik sinonimlar stilistik xususiyatiga koʻra turli hil maʼnoni anglatadi. Masalan: to help - to aid - to assist yordamlashmoq maʼnosini anglatadi. Yuqoridagi taʼriflarga koʻra, sinonimiya asosan semantik koʻrinish har qanday xolatda ham sinonimlarni belgilash stilistik meʼzonlar, boshqa meʼzonlar va birikadigan sof semantik meʼzonlar asosida amalga oshiriladi.[11]

REFERENCES

- 1.Алехина А.И. Семантические группы в фразеологии современного английского языка. – М., 1977. 2. Смиринцкий А.И. Синтаксис английского языка. – М., 1957 3. Tursunov U., Muxtorov J. Hozirgi oʻzbek adabiy tili. – T., 1975 2. Manba: <https://englishfull.ru/leksika/sinonimy.html>
3. Mamatov, A., & Mirzaakbarov, S. B. (2019). UZBEK COMPERATIVE ANALYSIS OF HYPONYMY IN ENGLISH GRADUONYMIC PHRASEMES. Central Asian Problems of Modern Science and Education, 4(2), 617-625.
4. Mamatov, A. (2020). O'zbek tili frazeologiyasi. Архив Научных Публикаций JSPI.
5. Mamatov, A. (2020). ANTONIMIYA ASOSIDA FRAZEOLOGIK SHAKLLANISH MASALALARI. Архив Научных Публикаций JSPI.
6. Алехина А.И. Семантические группы в фразеологии современного английского языка. – М., 1977.
7. Смиринцкий А.И. Синтаксис английского языка. – М., 1957
8. Tursunov U., Muxtorov J. Hozirgi oʻzbek adabiy tili. – T., 1975
9. Mirzaakbarov, S. (2021). INGLIZ VA OʻZBEK TILIDA SINONIMALARNI OʻQITISHNING MUHIMLIGI .
10. Маматов, А. (2020). Фразеологик бирликларнинг семантик-прагматик тадқиқи. Архив Научных Публикаций JSPI.
11. Mamatova, A. (2020). Frazeologik maʼno: lingvopragmatik yondashuv. Архив Научных Публикаций JSPI.

12. Mamatov, A. (2020). PHRASEOLOGICAL FORMATION AND LEXICALIZATION PHENOMENON. Journal of Critical Reviews, 7(13), 1015-1018.
13. Mamatov, A., & Voltayeva, B. (2020). ФРАЗЕОЛОГИК БИРЛИКЛАРНИНГ ЛИНГВОМАДАНИЙ ВА СЕМАНТИК-ПРАГМАТИК ТАДҚИҚИ. Архив Научных Публикаций JSPI, 1-100.
14. Mamatov, A. (2020). ЎЗБЕК ТИЛИ ФРАЗЕОЛОГИЯСИ. Архив Научных Публикаций JSPI, 1-204.
15. Mamatov, A. (2020). ЎЗБЕК ТИЛИДА ФРАЗЕМИК НЕОЛОГИЗМЛАР. Архив Научных Публикаций JSPI, 1-3.
16. M. A. Yusupova. Successful way of being a skilled English teacher. Science and Education 1 (Special issue 2) 198-203. 2020.
17. M. A. Yusupova. KGK Jumanova. The use of source language in teaching foreign languages. Science and Education 2 (5), 765-767. 2021.
18. M. A. Yusupova. KGK Jumanova. Teachin english in primary classes. Science and education 2 (3). 2021.
19. M.A. Yusupova. The role of phonetics in languages teaching. Science and education 1 (2). 495-500. 2020